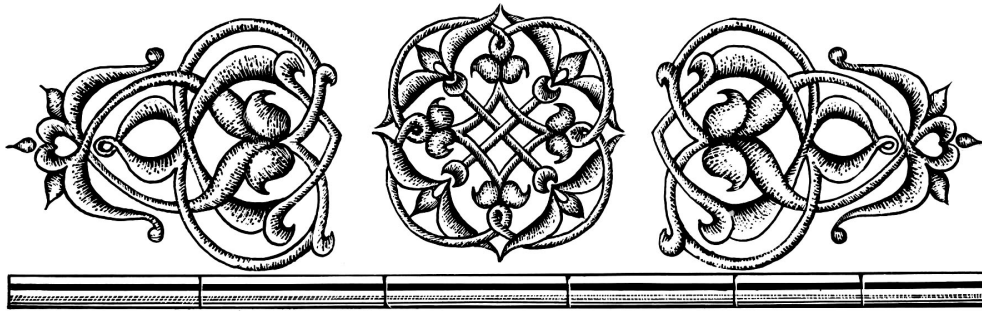

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

Ս 30 տարի լրացավ Մայր Աթոռի պաշտոնական առաջին ամսագրի՝ «Արարատ»-ի 150-ամյակը. այն հրատարակվել է գրեթե կես դար (1868–1919 թթ.)՝ որպես փարոս առաջնորդելով գիտության անեզր ծովում, լուսավորելով հայ ընթերցողի միտքն ու հոգին։ «Արարատ»-ի արժանի ժառանգորդը, սահմանած գիտական չափանիշների եւ ավանդույթների պահպանողն ու շարունակողն այսօր «Էջմիածին» ամսագիրն է։

Հրատարակության առաջին տարիներին «Արարատ» ամսագիրը նման էր մի անպաճույճ եւ փոքրիկ տետրակի՝ բաղկացած 15–20 էջից, սակայն լույսը լույս ծնեց, նպատակը՝ ուժ եւ կամք, բարի սերմը՝ բարի հունդեր։ Տարիների ընթացքում Մայր Աթոռի պաշտոնական ամսագրի շուրջը համախմբվեցին ժամանակի լուսամիտ եւ նշանավոր հոգեւորականներն ու մտավորականները, որոնց անդուլ աշխատանքը տվեց իր բարի պտուղները։ «Արարատ»-ը դարձավ նշալ ժամանակահատվածում կովկասյան տարածաշրջանում տպագրվող կրոնագիտական, աստվածաբանական, եկեղեցագիտական, հայագիտական, պատմագիտական, բանասիրական առաջին լուրջ պարբերականը։ Այն գիտական նոր սկզբունքներ եւ չափորոշիչներ հաստատեց՝ իր արժանի եւ մնայուն տեղը զբաղեցնելով հայ պարբերական մամուլի պատմության մեջ։

Անուրանալի է «Արարատ» ամսագրի ավանդն ու դերակատարումը Հայաստանյայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցու դավանանքի, դավանաբանական դիրքորոշման պաշտպանության եւ ամրագրման գործում։ Այն հրատարակվեց որպես հայ աստվածաբանական մտքի հանդես, որի նպատակը Հայ Եկեղեցու պատմությունը, կարգն ու կանոնը, ուղղափառ վարդապետությունը, առաքելահաստատ լինելը, ծիսական-արարողական համակարգը ներկայացնելն էր։ Ամսագրում տպագրված՝ հայ

եկեղեցական իրավունքին, կանոնագիտությանը, ծիսագիտությանը եւ տոմարագիտությանը վերաբերող ուսումնասիրություններն ու հոգվածները այսօր եւս արժեքավոր աղբյուրներ են համարվում:

«Արարատ»-ի միջոցով գիտության մեջ շրջանառվեցին հայ դավանաբանական գրականության մաս կազմող արժեքավոր բնագրեր, աստվածաբանական երկեր, ուսումնասիրություններ, վավերագրեր:

«Արարատ» ամսագրի հրատարակմամբ աննախընթաց վերելք ապրեց նաեւ հայագիտությունը. 1870 թ. վերջերից ընդարձակվեց ամսագրի հայագիտական բաժինը, իսկ վերջին երկու տարիների՝ 1918–1919 թթ. համարներն ամբողջովին նվիրվեցին հայագիտական նյութերին: Ամսագիրը անդրադարձավ հայ հոգեւոր երաժշտությանը, խազագրությանը, շարականներին, ձեռագրագիտությանը, վիմագրագիտությանը, մանրանկարչությանը, հայ հոգեւոր ու նյութական մշակույթի գրեթե բոլոր ճյուղերին: Առանձնակի կարեւորություն ունեն նաեւ պատմաբանասիրական, գրականագիտական բնույթի ուսումնասիրություններն ու հաղորդումները:

Իրավամբ, կարող ենք նշել, որ «Արարատ» ամսագիրն իր տարածմամբ եւ հեղինակների լայն շրջանակի ընդգրկմամբ աստիճանաբար ստացավ համահայկական բնույթ: Հայ անվանի գիտնականների որոշ աշխատություններ առաջին անգամ լույս տեսան Մայր Աթոռի պաշտոնական ամսագրի էջերում: «Արարատ»-ը դարձավ հայ իրականության մեջ բովանդակային առումով ամենահարուստ եւ գիտական տեսանկյունից ամենաորակյալ ամսագրերից մեկը:

Այսօր մեկ անգամ եւս արժեւորելով «Արարատ»-ի դերն ու նշանակությունը՝ հպարտությամբ արձանագրում ենք, որ այն պատվով եւ սրբորեն իրագործեց իր առաքելությունը՝ Հայ Եկեղեցու մատենագրության եւ պատմության մեջ ամրակայելով իր առանձնահատուկ ու եզակի տեղը: Ամսագրի խմբագրակազմը, հավատարիմ իր ուխտին, «հայկազուն սերնդոց սրտի եւ հոգւոյ եռանդը» վառեց, «հայրենի հնութեանց թանգարանը» բացեց, «ազգային մեծագործութեանց պատմական յիշատակները» կենդանացրեց՝ համայն հայության սիրտը կապելով Մայր Եկեղեցուն եւ Հայրենիքին:

